

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

LUBELSKIE

1. Obiekt

KAMIENICA "POD MAŁŻEŃSTWEM", "SZAFIROWA",
"ARIEWOWICZOWSKA"

2. Czas powstania

XVI-XVII w.

3. Miejscowość

Z A M O Ś Ć

4. Adres ul. Ormiańska nr 24
22-400 Zamość

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo zamojskie

gmina m. Zamość

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo lubelskie

powiat zamojski

8. Właściciel i jego adres

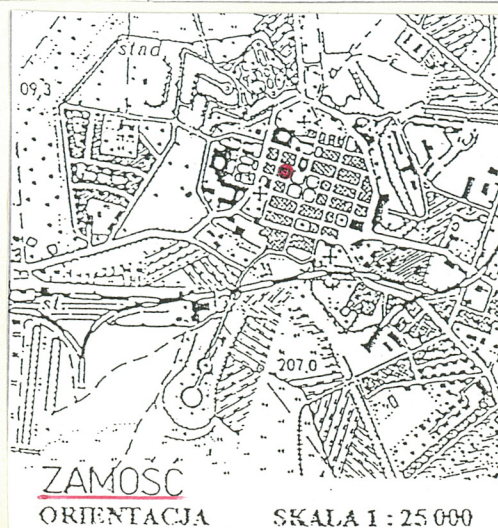
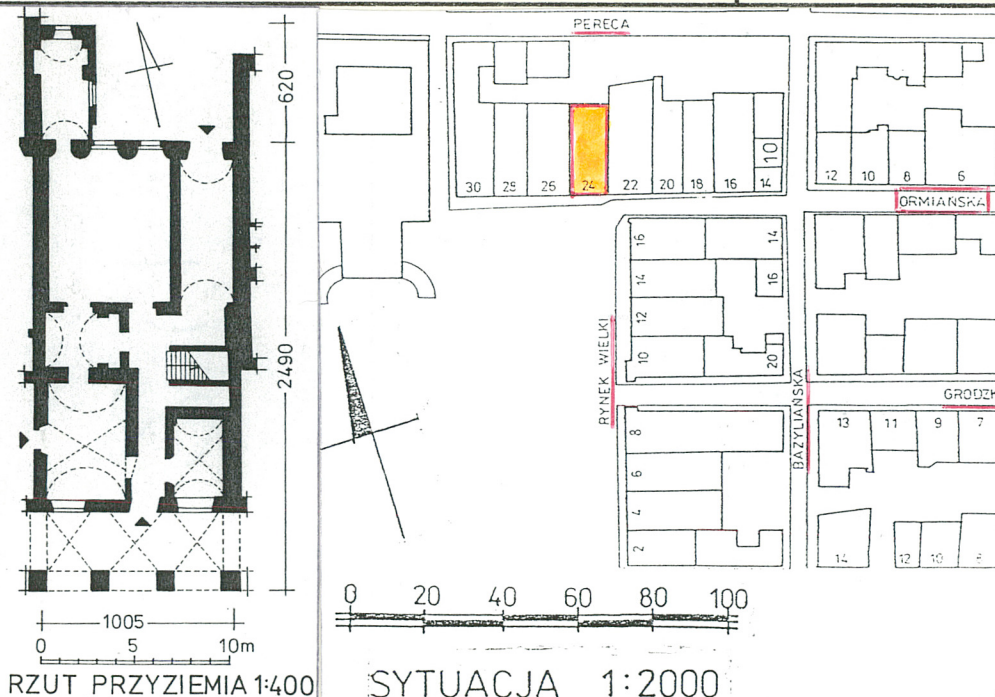
Urząd Rejonowy (Skarb Państwa)
ul. Przemysłowa 4
22-400 Zamość

9. Użytkownik i jego adres

Muzeum Okręgowe
ul. Ormiańska 30
22-400 Zamość

10. Rejestr zabytków

Nr A-78/298 data 7.04.1967 r.

Sytuacja: Kamienica usytuowana w północnym przyrynkowym kwartale budowlanym, od południa ograniczonym Rynkiem Wielkim i ulicą Ormiańską, od zachodu - ulicą Solną, od wschodu - ulicą Bazyliąską, od północy - ulicą Pereca. Wzniesiona w linii pierzei Rynku Wielkiego (administracyjnie ulicy Ormiańskiej), z elewacją frontową rynekową, południową. Od strony ulicy Pereca działka obecnie nie zabudowana. Kamienica od wschodu zblokowana z kamienicą nr 22, od zachodu - z kamienicą nr 26.

Materiał i konstrukcja: Fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne, trójprzęsłowy podcień, attyka, sklepienia, wzniesione z cegły palonej pełnej łączonej zaprawą piaskowo-wapienną (w partiach murów remontowanych i rekonstrukcjach zaprawa z dodatkiem cementu). Ściany obustronnie tynkowane. Stropy żelazno-betonowe (1979-1989 r.), z podwieszonym zrekonstruowanym stropem drewnianym, belkowanym, w części polichromowanym i rytym; w części pomieszczeń gładkie tynkowane sufity. Więźba dachowa konstrukcji drewnianej, związana z murłatą, o trzech prostych, omieczowanych, ustawionych równolegle na kalenicy stolcach (wspólne wiązania stolcowe wzdłuż kilku sąsiadujących kamienic o równym poziomie poddasza). Drewniana więźba wzmocniona miejscami stalowymi teownikami. Dach pobity blachą miedzianą. Podcień przysklepiony krzyżowo, część wewnątrz piwnicy, w przyziemiu i na pierwszym piętrze przysklepiona kolebkowo-krzyżowo i kolebkowo, pozostałe wewnątrz i drugie piętro przykryte płaskimi stropami. W piwnicy i na parterze posadzki z kamiennych i betonowych płytek. Na piętrach stropy wyłożone białą drewnianą klepką. Schody międzykondygnacyjne ze zbrojonego betonu, wyłożone dębową deską. Portale, ościeża, obramienia okienne z jasnego piaskowca. Drzwi zewnętrzne drewniane, okute stalową blachą. Stolarka okienna drewniana. Dekoracja fasady wyrobiona w zaprawie.

Rzut: Założona na planie wydłużonego prostokąta, z trójarkadowym podcieniem w przyziemiu, usytuowana kalenicowo (pierwotnie szczytowo). Dwudzielna, z sienią na osi, o szerszym dziale zachodnim. Trójtraktowa. Trzeci trakt dwudzielny - bez sieni. Analogiczny układ pierwszego i drugiego piętra. Przy ścianie tylnej wtórna, parterowa, prostokątna przybudówka.

Bryła: Trójkondygnacyjna, podpiwniczona, przykryta dwuspadowym dachem, w fasadzie przesłoniętą dekoracyjną attyką. Przybudówka parterowa, przykryta dachem pulpitowym.

Elewacje: Trójkondygnacyjne, asymetryczne. W elewacji frontowej trójarkadowy podcień w przyziemiu i attyka w zwieńczeniu. Druga i trzecia kondygnacja - frontowa i tylna - czteroosiowe, asymetryczne. W elewacji frontowej kordonowe gzymsy i fryzy. Dekoracja późnorennesansowa, zbarbaryzowana, z widocznymi motywami orientальnymi. Łuki arkad półkoliste, spięte roślin-

Kamienica patrycjuszowska, wzniesiona według "trzeciego morandowskiego wzorca". Późnorennesansowa.

1591 r. własność Aleksandra, osiedlonego w Zamościu ormiańskiego kupca z Łucka. XVII w. własność Ormian Foroszków i Arie-wowiczów, następnie o.o. dominikanów. Od 1773 r. do połowy XIX w. własność Skibińskich.

XIX-XX w. własność żydowska, między innymi Kornów. Po II wojnie światowej własność państwa. Od 1948 r. w częściowym użytkowaniu muzeum.

Pierwotnie jednopiętrowa. Rozbudowana i przekształcona w drugiej połowie XVII i pierwszej połowie XVIII w. Po 1887 r. zniesienie attyki. Wielokrotnie remontowana. 1937-1938 r. restaurowana wg proj. T. Zaremby. 1964-1965 r. konserwacja polichromii. 1979-1989 r. restauracja wg proj. A. Kadłuczki i M. Pawlickiego (prace restauracyjno-remontowe objęte zakresem kapitalnego remontu, m.in. rekonstrukcja attyki).

<p>14. Kubatura</p> <p>4177 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>575 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>mieszkalne i handlowe</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kulturowe</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>1957 r. Restauracja tynków zewnętrznych, remont pokrycia dachowego, remont stolarki drzwiowej i okiennej.</p> <p>1979-1989 r. Prace restauracyjno-remontowe objęte zakresem kapitalnego remontu, z pełnym zakresem prac konserwatorskich: remont fundamentów, ścian, sklepień, wymiana stropów drewnianych na żelazno-betonowe, nowa więźba dachowa i pokrycie. Rekonstrukcja attyki. Rekonstrukcja belkowanych stropów. Rekonstrukcja kamieniarki, sztukaterii i malowideł. Proj. A. Kadłuczki i M. Pawlickiego.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan zachowania dobry. Stan fundamentów i ścian dobry. Stan sklepień, stropów i konstrukcji dachowych dobry. Stan pokrycia dobry. Stan instalacji i wyposażenia dobry.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Z. Baranowska, Zamość woj. lubelskie. Blok mieszkalny wsch. pierzei Rynku Wielkiego. Dokumentacja historyczna-architektoniczna, Warszawa 1963; W. Zin (zespół), Zamość. Blok III. Założenia techniczno-ekonomiczne, Kraków 1982; T. Makarski (zespół), Zamość. Blok IV. Założenia techniczno-ekonomiczne, 1970 (?); J. Grudziński (zespół), Zamość. Blok V. Założenia techniczno-ekonomiczne.

22. Biblioteka

Zabytki Architektury i Budownictwa w Polsce, województwo zamojskie, T. 48, Warszawa 1995; A. Kędziora, Dawna architektura i budownictwo Zamościa, Zamość 1990; J. Łoziński, A. Miłobędzki, B. Wolff, Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj. lubelskie, pow. zamojski, Warszawa 1953 (maszynopis); S. Herbst, Zamość, Warszawa 1954; J. Kowalczyk (red.), Czterysta lat Zamościa, Wrocław-Lódź 1983; Z. Baranowska, H. Sygietyńska, Kamienice rynku zamojskiego w XVII wieku, /w:/ Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej, Zamość 1969; M. Pawlicki, Kamienice ormiańskie w Zamościu, /w:/ J. Kowalczyk (red.), Zamość miasto idealne, Lublin 1980; S. Misieczko-Rudnik, Prace konserwatorskie w Zamościu w latach 1918-1939, Warszawa 1979; T. Zarębska, Zamość - miasto idealne i jego realizacja, /w:/ Zamość miasto idealne, Lublin 1980.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Rysunki, inwentaryzacje, fotografie historyczne zamieszczone w pracy: S. Herbst, Zamość, Warszawa 1954; Z. Baranowska, por. wyżej punkt nr 21 - fotografie sprzed 1963 r.

24. Uwagi różne

REGIONALNY OŚRODEK
STUDIÓW I OCHRONY
GRODOWISKA KULTUROWEGO
20-113 Lublin, ul. Archidiakańska 4
W 012565023-34000000
83-1-831-43101

25. Opracował

tekst..... J. Serafinowicz, B. Seniuk, 1997 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki..... J. Serafinowicz, B. Seniuk, 1997 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr..... J. Serafinowicz, B. Seniuk, 1997 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów Ros: ośk w Lublinie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka nr 1

1. Miejscowość.....	Z A M O Ś Ć	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	m. Zamość	KAMIENICA "POD MAŁŻEŃSTWEM",	c.d. opisu
3. Województwo.....	zamojskie	"SZAFIROWA",	
		"ARIEWOWICZOWSKA"	

c.d. pkt. 13:

nymi agrafami, w nasadach masywne gzymsy impostowe. Portal zamknięty łukiem pełnym, dekoracyjny, z kartuszem; drzwi z przeziernikiem. Nad łukami arkad szeroki fryz wyrobiony w formie arabeski; fryz nad drugą kondygnacją ze zgeometryzowaną plecionką roślinną. Otwory okienne prostokątne, drugiej kondygnacji większe, ogzysowane, w uproszczonych renesansowych opaskach. Okna trzeciej kondygnacji dzielone boniowanymi pilastrami. W środkowej płycinie para zbarbaryzowanych herm, przedzielona stylizowaną orientálną plenionką ("Małżeństwo"). Grzebień attyki uformowany z "jaskółczych ogonów" i obelisków. Podcień malowany na biało, wyższe kondygnacje i elewacja tylna szafirowe.

Wnętrze i wyposażenie: Wnętrze zaadaptowane współcześnie do celów ekspozycyjnych i magazynowych. Na partezie, w izbie wielkiej tylnej kamienny portal. Strop belkowany, zrekonstruowany. Na ościeżach podwójnego okna rozdzielonego dorycką półkolumną płaskorzeźbioną, polichromowana dekoracja o motywach winnej latorośli, rozet, główek aniołów. Na ścianach fryz malarski. Na pierwszym piętrze, w izbie wielkiej przedniej fragment kamiennego portalu i malowidło z XVII w. ("świadek").

Instalacje: elektryczna, wodno-kanalizacyjna, centralnego ogrzewania, gazowa, odgromowa, przeciwwłamaniowa, telefoniczna.

Wkładkę założył: ..... J. Serafinowicz, B. Seniuk, 1997 r.

(imię, nazwisko, data)
ROSIOŚK w Lublinie

Miejsce przechowywania negatywów: .....

1. Parter, izba wielka tylna. Obrazowania okien, polichromie, zrekonstruowany strop.
2. j. w.
3. j. w. - dekoracja sztukatorska g6lowicy, fragment fryzu malarskiego.
4. Sala ekspozycyjna.